

MUHANDISLIK

& IQTISODIYOT

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

№4 (2)

2026
APREL

Milliy nashrlar

OAK: <https://oak.uz/pages/4802>

05.00.00 – Texnika fanlari

08.00.00 – Iqtisodiyot fanlar

Google Scholar

OPEN ACCESS

ULRICHSWEB™
GLOBAL SERIALS DIRECTORY

Academic
Resource
Index
ResearchBib

ISSN
INTERNATIONAL
STANDARD
SERIAL
NUMBER
INTERNATIONAL CENTRE

CYBERLENINKA

OpenAIRE

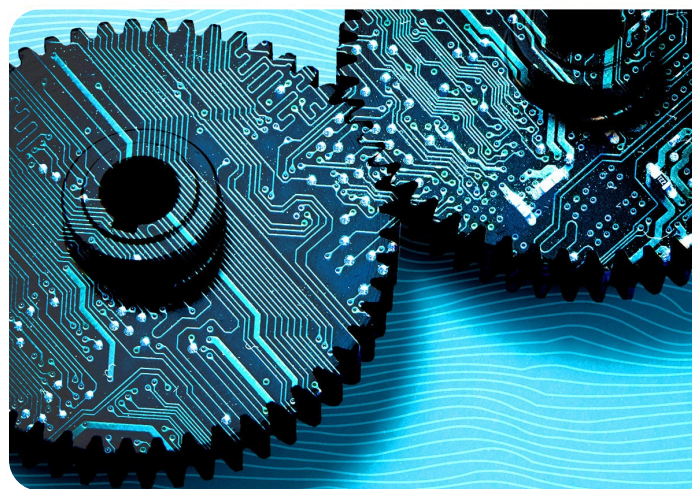
ROAD

INDEX COPERNICUS
INTERNATIONAL

BASE

Crossref

НАУЧНАЯ ЭЛЕКТРОННАЯ
БИБЛИОТЕКА
LIBRARY.RU

ISSN: 3060-463X

РЭУ.РФ
РОССИЙСКИЙ ЭКОНОМИЧЕСКИЙ УНИВЕРСИТЕТ
ИМЕНИ Г.В. ПЛЕХАНОВА
ТАШКЕНТСКИЙ ФИЛИАЛ

muhandislik & iqtisodiyot

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

Elektron nashr, 2026-yil, aprel.

Bosh muharrir:

Zokirova Nodira Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, DSc, professor

Bosh muharrir o'rinbosari:

Shakarov Zafar G'afarovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori, PhD, dotsent

Tahrir hay'ati:

Abduraxmanov Kalendar Xodjayevich, O'z FA akademigi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Sharipov Kongratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori, professor

Maxkamov Baxtiyor Shuxratovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Shaumarov Said Sanatovich, texnika fanlari doktori, professor

Turayev Bahodir Xatamovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Nasimov Dilmurod Abdulloyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Allayeva Gulchexra Jalgasovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Arabov Nurali Uralovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Maxmudov Odiljon Xolmirzayevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Xamrayeva Sayyora Nasimovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Bobonazarova Jamila Xolmurodovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Irmatova Aziza Baxromovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Bo'taboyev Mahammadjon To'ychiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Shamshiyeva Nargizaxon Nosirxuja kizi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor,

Xolmuxamedov Muhsinjon Murodullayevich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Xodjayeva Nodiraxon Abdurashidovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Amanov Otabek Amankulovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Qurbonov Samandar Pulatovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Zikriyoyev Aziz Sadulloyevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Tabayev Azamat Zaripbayevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sxay Lana Aleksandrovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Ismoilova Gulnora Fayzullayevna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Djumaniyazov Umrbek Ilxamovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Kasimova Nargiza Sabitdjanovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Kalanova Moxigul Baxritdinovna, dotsent

Ashurzoda Luiza Muxtarovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sharipov Sardor Begmaxmat o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Tursunov Ulug'bek Sativoldiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Bauyetdinov Majit Janizaqovich, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti dotsenti, PhD

Botirov Bozorbek Musurmon o'g'li, Texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sultonov Shavkatjon Abdullayevich, Kimyo fanlari doktori, (DSc)

Jo'raeva Malohat Muhammadovna, filologiya fanlari doktori (DSc), professor.

Yusupov Maxamadamin Abduxamidovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi (DSc), professor

Kalonova Moxigul Baxritdinovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent

Mirzayev Kulmamat Djanzakovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi (DSc), professor.

Karimova Nilufar Sadirdin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Norboyev Odil Abrayevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Nasimov Dilmurod Abdulloyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

Mirzayev Kulmamat Djanzakovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

Karimova Nilufar Sadirdin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Pardaev Umidjon Uralovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

Xolmirzayev Ulug'bek Abdulazizovich, Iqtisodiyot fanlari doktori (DSc)

muhandislik & iqtisodiyot

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

- 05.01.00 – Axborot texnologiyalari, boshqaruv va kompyuter grafikasi
- 05.01.01 – Muhandislik geometriyasi va kompyuter grafikasi. Audio va video texnologiyalari
- 05.01.02 – Tizimli tahlil, boshqaruv va axborotni qayta ishlash
- 05.01.03 – Informatikaning nazariy asoslari
- 05.01.04 – Hisoblash mashinalari, majmualari va kompyuter tarmoqlarining matematik va dasturiy ta'minoti
- 05.01.05 – Axborotlarni himoyalash usullari va tizimlari. Axborot xavfsizligi
- 05.01.06 – Hisoblash texnikasi va boshqaruv tizimlarining elementlari va qurilmalari
- 05.01.07 – Matematik modellash
- 05.01.11 – Raqamli texnologiyalar va sun'iy intellekt
- 05.02.00 – Mashinasozlik va mashinashunoslik
- 05.02.08 – Yer usti majmualari va uchish apparatlari
- 05.03.02 – Metrologiya va metrologiya ta'minoti
- 05.04.01 – Telekommunikatsiya va kompyuter tizimlari, telekommunikatsiya tarmoqlari va qurilmalari. Axborotlarni taqsimlash
- 05.05.03 – Yorug'lik texnikasi. Maxsus yoritish texnologiyasi
- 05.05.05 – Issiqlik texnikasining nazariy asoslari
- 05.05.06 – Qayta tiklanadigan energiya turlari asosidagi energiya qurilmalari
- 05.06.01 – To'qimachilik va yengil sanoat ishlab chiqarishlari materialshunosligi
- 05.08.03 – Temir yo'l transportini ishlatish
- 05.08.06 – "G'ildirakli va gusenisali mashinalar va ularni ishlatish" (texnika fanlari)
- 05.09.01 – Qurilish konstruksiyalari, bino va inshootlar
- 05.09.04 – Suv ta'minoti. Kanalizatsiya. Suv havzalarini muhofazalovchi qurilish tizimlari
- 10.00.06 – Qiyosiy adabiyotshunoslik, chog'ishtirma tilshunoslik va tarjimashunoslik
- 10.00.04 – Yevropa, Amerika va Avstraliya xalqlari tili va adabiyoti
- 08.00.01 – Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 – Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 – Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 – Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 – Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 – Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 – Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 – Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 – Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 – Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 – Marketing
- 08.00.12 – Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 – Menejment
- 08.00.14 – Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 – Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 – Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 – Turizm va mehmonxona faoliyati

Ma'lumot uchun, OAK
Rayosatining 2024-yil 28-avgustdagi 360/5-son qarori bilan "Dissertatsiyalar asosiy ilmiy natijalarini chop etishga tavsiya etilgan milliy ilmiy nashrlar ro'yxati"ga texnika va iqtisodiyot fanlari bo'yicha "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali ro'yxatga kiritilgan.

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz:

1. Toshkent shahridagi G.V.Plexanov nomidagi Rossiya iqtisodiyot universiteti
2. Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti
3. Toshkent irrigatsiya va qishloq xo'jaligini mexanizatsiyalash muhandislari instituti" milliy tadqiqot universiteti
4. Islom Karimov nomidagi Toshkent davlat texnika universiteti
5. Muhammad al-Xorazmiy nomidagi Toshkent axborot texnologiyalari universiteti
6. Toshkent davlat transport universiteti
7. Toshkent arxitektura-qurilish universiteti
8. Toshkent kimyo-texnologiya universiteti
9. Jizzax politexnika instituti

MUNDARIJA

BYUDJET SUBYEKTLARI ISHTIROKINI QISQARTIRISH ASOSIDA KREDIT RISKINI BOSHQARISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH	16
PhD. Mahmudov Rahimjon Hamid o'g'li	
MINTAQA IQTISODIYOTI TARMOQLARINI KLASSTERLASHTIRISH SALOHİYATINI RIVOJLANTIRISHNI TAKOMILLASHTIRISHNING EMPIRIK MODELİ: STATISTIK VA EKONOMETRIK TAHLIL	25
Ollokulova Feruza Mansurovna, Abdurahmonov Abdulaziz Maxmudovich	
XO'JALIK YURITUVCHI SUBYEKTLARDA PUL OQIMLARI AUDITINI TAKOMILLASHTIRISHNING ZAMONAVIY MEXANIZMLARI	30
Atamurodov Saidmurad Yaxyoyevich, Sindarova Aziza Musurmon qizi	
TIJORAT BANKLARIDA KREDIT RISKLARINI BOSHQARISHNI RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR VA SUN'İY INTELLEKT ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH	42
Xasanov Sardor Xazratkulovich	
IQTISODIY O'SISH SIFATI VA UNI KO'RSATKICHLARINING KONSEPTUAL ASOSLARI	50
Axmedov Xasanjon Muxamadovich	
IQTISODIY O'SISH SIFATI VA UNI KO'RSATKICHLARINING KONSEPTUAL ASOSLARI	55
Axmedov Xasanjon Muxamadovich	
ENERGIYA SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING KORXONALAR RENTABELLIGIGA TA'SIRI	60
Hayitov Jamshid Xolboyevich	
KREDITLASH MEXANIZMINING ILMIY-NAZARIY ASOSLARI VA UNING TARIXIY RIVOJLANISH BOSQICHLARI	65
Ortiqov Husan Usmonaliyevich	
DAVLAT SEKTORIDA ICHKI AUDIT FAOLIYATINI TAKOMILLASHTIRISH	70
Xamidova Zarifa Urol qizi	
ISTE'MOL NARXLARI INDEKSINI MODELLASHTIRISH VA PROGNOZLASHNI TAKOMILLASHTIRISH YO'NALISHLARI	74
Ismailova Shaxnoza Uktamovna	
XIZMATLAR SEKTORI RIVOJLANISHINING KAMBAG'ALLIKKA TA'SIRINI BAHOLASH METODOLOGIYASI VA KO'RSATKICHLAR TIZIMI	77
Dawletmuratov Adilbay Mirzaboyevich	
BIZNES JARAYONLARINI MONITORING QILISH TIZIMINING HOZIRGI HOLATI TAHLILI	84
Dadajonova Madina Ravshan qizi	
ISTE'MOL NARXLARI INDEKSINI MODELLASHTIRISH VA PROGNOZLASHNI TAKOMILLASHTIRISH YO'NALISHLARI	89
Ismailova Shaxnoza Uktamovna	
MINTAQA IQTISODIYOTI TARMOQLARINI KLASSTERLASHTIRISH SALOHİYATINI RIVOJLANTIRISHNI TAKOMILLASHTIRISHNING EMPIRIK MODELİ: STATISTIK VA EKONOMETRIK TAHLIL	94
Ollokulova Feruza Mansurovna, Abdurahmonov Abdulaziz	
ENERGIYA SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING KORXONALAR RENTABELLIGIGA TA'SIRI	100
Hayitov Jamshid Xolboyevich	
IMPROVING THE EFFICIENCY OF BANKS' GREEN FINANCING IN UZBEKISTAN AND KAZAKHSTAN	105
Maxmudov Rahimjon	
MAHALLIY BUDJETLAR MUSTAQILLIGINI TAKOMILLASHTIRISH VA YANADA OSHIRISH	109
Abduraxmonova Gulmira	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA MOLİYAVIY HISOBOTLARNI SHAKLLANTIRISH: MUAMMOLAR VA YECHIMLAR	114
Teshabayev Dilmurod Boxodir o'g'li	

FARG 'ONA VILOYATINING INNOVATSION RIVOJLANISHI.....	120
Tuychieva Odina Nabiyeвна	
INDICATORS OF INNOVATIVE DEVELOPMENT OF THE "GREEN" ECONOMY.....	131
Mirzaev Kulmamat Djanzakovich	
KREDITLASH MEXANIZMINING ILMIY-NAZARIY ASOSLARI VA UNING TARIXIY RIVOJLANISH BOSQICH LARI.....	140
Ortiqov Husan Usmonaliyevich	
KORPORATIV BOSHQARUVNING XALQARO TAJRIBASI VA UNING QIYOSIY TAHLILI	144
Shakirova Gulbaxor Sharipdjanovna	
TIJORAT BANKLARIDA KREDIT RISKLARINI BOSHQARISHNI RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR VA SUN'IY INTELLEKT ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH	149
Xasanov Sardor Xazratkulovich	
IQTISODIY XAVFSIZLIKNING INSTITUSIONAL ASOSLARINI TAKOMILLASHTIRISHNING XORIJ DAVLATLAR TAJRIBASI	156
Odinayev Ravzatullo Asatulloevich	
KICHIK BIZNES SUBYEKTLARINING MOLIVAVIY XAVFSIZLIGINI TA'MINLASH MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	161
Karimov Alibek Valievich	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA FRANCHAYZING TIZIMINI RIVOJLANTIRISHDA PLATFORMA MODELLARI VA ULARNING SAMARADORLIGINI BAHOLASH	167
Xodjayeв Anvar Rasulovich, Nasimov Dilshodbek Hotam o'g'li	
"O'ZBEKISTON GTL" MAHSULOTLARNINING FIZIK-KIMYOVIY XOSSALARI VA ULARNI KOMPOUDIRLASH ASOSIDA EKOLOGIK TOZA YOQILG'ILAR OLISH ISTIQBOLLARI	173
Ro'ziyev Aliakbar, Hayitov Ruslan, Mavlonov Shohrux	
HUDUDIY MEHNAT BANDLIGINI TA'MINLASHDA AVTOSERVIS KORXONALARINING ROLI	179
Marqayev Xurshid Aliqulovich	
ASOSIY VOSITALAR AUDITINI TAKOMILLASHTIRISH.....	183
Zaripova Sayohat Zafarovna	
XIZMATLAR SOHASINI BOSHQARISHDAGI MUAMMOLAR VA YECHIMLAR: AGROTURIZM VA RAQAMLI XIZMATLAR ASOSIDA TAHLIL (ANDIJON VILOYATI MISOLIDA)	188
Oktamjonova Gulira'no Ikromjon qizi	
BUXORO VILOYATI UY XO'JALIKLARI HAYOT SIFATI VA IJTIMOIIY-IQTISODIY AHVOLI: SO'ROVNOMA NATIJALARI TAHLILI	192
Nizomov Asliddin, Musulmonova Shahlo, Izzatullayeva Ma'mura	
DIRECTIONS FOR TOURISM DEVELOPMENT IN UZBEKISTAN BASED ON DIGITAL TECHNOLOGIES..	199
Mirzaev Kulmamat Djanzakovich	
QORA METALLURGIYA SANOATI VA ULARNING ISHLATILISHI	203
Sarimsakov Alisher Ubaydullaevich	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA AHOLI BANDLIGINING IQTISODIY-STATISTIK TAHLILI	209
Yusupov Farhod Adamboyevich	
TASVIRLARDAN YO'L BELGILARINI TANIB OLISH ALGORITMLARI VA DASTURIY VOSITASINI ISHLAB CHIQISH	214
Toyirov Akbar Xasanovich, Yuldoshov Abdurahmon Baxtiyorovich	
OLIY TA'LIMNI MOLIVALASHTIRISHNING ILG'OR XORIJIY TAJRIBASI: SINGAPUR MISOLIDA	218
Kurbanov Baxodir Negmatullayevich	

MA'LUMOTLARGA ASOSLANGAN TURIZM BOSHQARUVI: O'ZBEKISTONDA RAQAMLI TRANSFORMATSIYA JARAYONLARI.....	222
Ashurova Shaxnoza Almasovna	
DAVLAT XARIDLARI BO'YICHA BYUDJET MABLAG'LARIDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGINI ICHKI AUDITNING ANALITIK KO'RSATKICHLARI ASOSIDA BAHOLASH.....	226
Meliboyev Askar Eshmuratovich	
ГЛИНИСТЫЕ СЛАНЦЫ ЦЕНТРАЛЬНОГО И ЮЖНОГО УЗБЕКИСТАНА КАК СЫРЬЕВАЯ СМЕСЬ ДЛЯ ПРОИЗВОДСТВА ПОРТЛАНДЦЕМЕНТА.....	231
Карабаев А.М., Абдуллаева Д.Ф., Абдуллаев У.Х. Андакулова Н.Н.	
ЦИФРОВАЯ ТРАНСФОРМАЦИЯ СИСТЕМЫ МЕНЕДЖМЕНТА КАЧЕСТВА НА ПРОМЫШЛЕННОМ ПРЕДПРИЯТИИ	237
Садиков Жaxonгир Носирджанович, Даулетмуратова Дилбар Калмуқанмед кизи	
РАЗРАБОТКА МЕХАТРОННОГО МОДУЛЯ ДЛЯ ВЫРАВНИВАНИЯ ПОВЕРХНОСТИ МЕТАЛЛА ПОСЛЕ ЗАЛИВКИ.....	243
Мирджураев Сарвар Алишер угли	
MAHALLIY BUDJET DAROMADLARINI SHAKLLANTIRISHDA YASHIRIN IQTISODIYOTNING TA'SIRI ..	246
Isoqov Zafarjon Zokirjonovich	
AGROKLASTERLAR SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING EKONOMETRIK MODELLARI	250
O'rinboyev Ulug'bek Otabekovich	
ИССЛЕДОВАНИЕ ПОРИСТОЙ СТРУКТУРЫ И ВЛАГОПОГЛОЩАЮЩИХ СВОЙСТВ КОМПОЗИТНОГО ВЯЖУЩЕГО	259
Тургунбаев Уринбек, Шарипова Дилафруз, Худойбердиев Жамшид	
ИССЛЕДОВАНИЕ НАПРЯЖЕННО-ДЕФОРМИРОВАННОГО СОСТОЯНИЯ ЯЧЕЙКИ СВЕТОПРОЗРАЧНОГО ОГРАЖДЕНИЯ ПРИ ВОЗДЕЙСТВИИ ЛОКАЛЬНОЙ СЕЙСМИЧЕСКОЙ НАГРУЗКИ.....	265
Давронов Олимбек, Туляганов Азиз	
PAKTA-TO'QIMACHILIK KLASSTERLARNING EKSPORT SALOHİYATINI OSHIRISH YO'NALISHLARI	271
Mamasoliyev G'ayratbek Maxamadyusupovich	
RAQAMLI IQTISODIYOTNING TURIZMDA MOHIYATI VA AHAMIYATI.....	276
Abdullayeva Zulfiya Izzatovna	
MINTAQAVIY SANOAT KORXONALARINING BIZNES JARAYONLARINI TAHLIL QILISH VA BAHOLASHNING ZAMONAVIY USULLARI (BPM, LEAN VA SIX SIGMA YONDASHUVLARI MISOLIDA) ..	279
Azimova Maxfuza Rashidovna	
QURILISH SANOATI KORXONALARINING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI VA ULARNI EKOLOGIK BOSHQARISH TAMOIYILLARI	284
Xolov Xamza Tojiddinovich	
O'ZBEKISTONDA AHOLINI QISHLOQ XO'JALIGI MAHSULOTLARI BILAN TA'MINLASHNING IQTISODIY MEKANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH: EKONOMETRIK TAHLIL VA PROGNOZLASH	292
Matjonov Bekjon Ravshonbekovich, Ibragimova Nodira Kadamovna	
A THEORETICAL MODEL LINKING GENDER EQUALITY AND MANAGEMENT EFFICIENCY.....	297
Ochilova Intizor Sadikovna	
QIMMATLI QOG'OZLAR PORTFELIDAN KUTILAYOTGAN DAROMADGA TA'SIR QILUVCHI OMILLARNI EKONOMETRIK MODEL ORQALI BAHOLASH.....	303
Sindarov Fazliddin Kaxramonovich	
MAMLAKAT KIMYO SANOATIDAGI KORXONALAR FAOLIYATIDA RESURSLARDAN SAMARALI FOYDALANISH JARAYONI VA ULARNING TAHLILI.....	312
Odilova Malika Abdushukur qizi	

RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNI ISHLAB CHIQRISH SANOATIGA JORIY ETISH	317
Abdivoyitova Sarvinoz Abduxayit qizi, Maxmudov Abrorxon Axmadxonovich	
NODAVLAT OLIY TA'LIM MUASSASALARIDA BOSHQARUV HISOB TIZIMINI TASHKIL ETISHNING NAZARIY VA AMALIY JIHATLARI	321
Xojiboyev Muxiddin Shodimuxamedovich	
TIJORAT BANKLARINING INVESTITSION FAOLLIGINI OSHIRISHNING HOZIRGI HOLATI TAHLILI	326
Dagarov Bekzod Muzaffar o'g'li	
O'ZBEKISTON BANK TIZIMIDA RAQOBAT MUHITINING SHAKLLANISH BOSQICHLARI VA TENDENSIYALARI	332
Qulmetov Mansurbek Ro'zmatovich	
USING ENGINEERING MODELS TO MEASURE SME RISKS IN UZBEKISTAN	340
Djumabayeva Dilobar Asatillayevna	
BANK FAOLIYATIDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNI JORIY ETISHNING ASOSIY MASALALARI	347
Yusufov Javohirtshoh Ozod o'g'li, Xolmirzayev Elbek Baxtiyorovich	
RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR JARAYONIDA TALABALARNING IJODKORLIK KOMPETENTLIGINI RIVOJLANTIRISH METODIKASINI TAKOMILLASHTIRISH	353
Meyliyeva Shoxista Rustamovna	
ИНТЕГРАЛЬНАЯ ОЦЕНКА УСТОЙЧИВОГО ЦИФРОВОГО РАЗВИТИЯ ТУРИЗМА И ЭФФЕКТИВНОСТИ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ТУРИСТСКОГО ПОТЕНЦИАЛА БУХАРСКОЙ ОБЛАСТИ	358
Усманова Азиза Баходировна	
O'ZBEKISTONDA ELEKTR YORITISH MAHSULOTLARI BOZORINI INNOVATSION LOKALIZATSIYA ASOSIDA RIVOJLANTIRISH: DINAMIKA, TAHLIL VA PROGNOZ	363
Jurayev Murotjon Sotivoldiyevich	
HUDUDLAR RAQOBATBARDOSHLIGINI BAHOLASH VA REYTINGLASH	371
Kosimov Bobir Abdigafarovich	
BALAND BINOLAR FASADLARINI PARDOZLASH TEXNOLOGIYALARINI EKSPLOATATSION ISHONCHLILIK VA XIZMAT MUDDATINI UZAYTIRISH ASOSIDA OPTIMALLASHTIRISH	376
Amirov Shavkat Rahmatullayevich	
ОСНОВЫ УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ ТРАНСПОРТНОЙ ЛОГИСТИКИ В УЗБЕКИСТАНЕ	383
Мурадов Алишер Курбанбаевич	
ФОРМИРОВАНИЕ БИЗНЕС-ПАРАДИГМЫ АГРОТУРИЗМА КАК УСЛОВИЕ ДОСТИЖЕНИЯ ЦЕЛЕЙ УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ	390
Усманова Диляфруз Каршиевна	
WAYS TO IMPROVE THE REGIONAL STRUCTURE OF THE INDUSTRY OF NAVAI REGION	396
Uralov Eliboy Omonovich	
JISMONIY SHAXSLARNING MOL-MULK SOLIG'INI TAKOMILLASHTIRISHDA SAMARALI XORIJIY TAJRIBA	400
Safarova Shahzoda	
НАЛОГОВОЕ СТИМУЛИРОВАНИЕ ИНВЕСТИЦИОННОЙ АКТИВНОСТИ: МЕЖДУНАРОДНЫЙ ОПЫТ И ПРАКТИКА УЗБЕКИСТАНА	405
Рафиева Зарина Хусановна	
INDUSTRY 4.0 SHAROITIDA SANOAT KORXONALARIDA INSON RESURSLARINI BOSHQARISHNING ILMIY-AMALIY MASALALARI	410
Djuraeva Guzal Shavkatovna	

SUG'URTA TASHKILOTLARINING MOLIVAVIY BARQARORLIGINI TA'MINLASHDA ZAMONAVIY YONDASHUVLAR.....	414
Xalikulova Shirin Utkir qizi	
TIJORAT BANKLARIDA AKTIVLAR SIFATINI OSHIRISHNING USTUVOR YO'NALISHLARI.....	418
Ruziyev Baxtiyor Salimboyevich	
ВЗАИМОСВЯЗЬ УРОВНЯ РАЗВИТИЯ ЭМОЦИОНАЛЬНОГО СЛОВАРЯ И ЛИДЕРСКИХ КАЧЕСТВ У ДЕТЕЙ МЛАДШЕГО ШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА.....	425
Рихсибоева Нигора Низомиддин кизи, Тоймухамедова Дилобар Хуснитдиновна	
TURIZM KORXONALARIDA INTEGRATSIYALASHGAN MARKETING KOMMUNIKATSIYALARINI RIVOJLANTIRISH MEKANIZMLARI	434
Sobirjonov Asrorbek Sobitjon o'g'li	
KAM SUV TALABCHAN SEMENT OLIISH UCHUN RATSIONAL TARKIBNI TADQIQ QILISH	440
X.V. Yusupov, Babayev Sultonbek Sunnat o'g'li	
ENHANCING THE EFFICIENCY OF ISLAMIC FINANCING MECHANISMS IN EMERGING ECONOMIES: EVIDENCE FROM MURABAHA-BASED INSTRUMENTS AND PUBLIC-PRIVATE INVESTMENT MODELS.....	445
Nazarov Nodirjon Namoz o'g'li	
TURIZM XIZMATLAR BOZORIDA RAQOBATBARDOSHLIKNI OSHIRISH OMILLARI	453
Ibragimov Husen Ismailovich	
STUDIES ON OBTAINING AZOSUPERPHOSPHATE BY TREATING HIGH-CARBONATE, LOW-GRADE CENTRAL KYZYLKUM PHOSPHORITES WITH VARIOUS DOSAGES OF AMMONIUM SULFATE AND SULFURIC ACID.....	457
Saidov Hakimboy O'rinboyevich	
HUDUDIIY SANOAT ISHLAB CHIQRISHNI INNOVATSION RIVOJLANTIRISH OMILLARI.....	463
Avliyaqulov Xudoyberdi, Ollokulova Feruza Mansurovna	
NAVOIY VILOYATI SANOATI RIVOJLANISHINI BANDLIK VA INVESTITSIIYA OQIMLARI ASOSIDA MODELLASHTIRISH.....	466
Baqoyev Husan Nuriddinovich	
TURIZM KORXONALARIDA INTEGRATSIYALASHGAN MARKETING KOMMUNIKATSIYALARINI RIVOJLANTIRISH MEKANIZMLARI	474
Sobirjonov Asrorbek Sobitjon o'g'li	
YER VA SUV RESURLARIDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGINI BAHOLASHNING IQTISODIIY MEKANIZMLARI VA INTEGRAL KO'RSATKICHLAR TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH	480
Rustamov Umidjon Xayitboyevich	
AGROKLASTERLAR SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING EKONOMETRIK MODELLARI	485
O'rinboyev Ulug'bek Otabekovich	
TRANSPORT-LOGISTIKA TIZIMLARIDA XARAJATLARNI KAMAYTIRISH VA SAMARADORLIKNI OSHIRISHNING ZAMONAVIY YO'LLARI	494
Olimov Maqsudjon Komiljon o'g'li, Saydullayeva Dilnoza Komil qizi	
BENTONIT YORDAMIDA ISHLATILGAN TURBINA MOYLARINI TOZALASH ASOSIDA BAZAVIY MOY OLIISH IMKONIYATLARI.....	502
Salomatov Behruz To'ymurodovich, Panoyev Nodir Shavkatovich, Safarov Jasur Alijon o'g'li	
INNOVATSION BOSHQARUV TIZIMLARIDA QAROR QABUL QILISH VA KOMMUNIKATSIYA SAMARADORLIGI.....	506
Sotvoldiyeva Xurliqo G'ayratjon qizi	

CHEMICAL-MINERALOGICAL CHARACTERIZATION AND DRY BENEFICIATION TECHNOLOGY OF FELDSPAR FROM THE SULTAN UVAYS DEPOSIT	512
Buranova Dinara Baxtiyarovna	
TRANSPORT LOGISTIKASIDA AVTOMOBIL TRANSPORTI ORQALI YUK TASHISH JARAYONIDAGI TAVAKKALCHILIKLARNI SUG'URTALASHNING IQTISODIY AHAMIYATI.....	520
Jabborov Islom Xusan o'g'li	
MAGNIT O'ZAGI ELLIPS SHAKLIDAGI TRANSFORMATORLARDA MEXANIK ZO'RIQISH VA ISROFLARNI KAMAYTIRISH HAMDA TEXNIK-IQTISODIY SAMARADORLIKNI OSHIRISH MAQSADIDA ELLIPS KESIMNING OPTIMAL PARAMETRLARINI TANLASH.....	524
Bekishev Allabergen Yergashevich, Yakubova Difuza Kuanishovna, Saidova Nozima Akkulovna	
ОТ ДЕКЛАРАЦИЙ К ДЕЙСТВИЮ: ИНСТИТУЦИОНАЛЬНЫЕ БАРЬЕРЫ РЕАЛИЗАЦИИ ЦЕЛЕЙ УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ В УЗБЕКИСТАНЕ	531
Салахутдинова Юлдуз Голибовна	
ISSIQLIK ELEKTR STANSIYALARI ISHINI SUN'IY INTELLEKT ORQALI BASHORAT QILISH VA YAXSHILASH.....	536
Axmadjonov Ixtiyorjon Rovshanjon o'g'li, Umurzakova Dilnoza Maxamadjanovna	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA QO'SHILGAN QIYMAT SOLIG'INI QAYTARISH MEXANIZMINI TAKOMILLASHTIRISH: RIVOJLANGAN DAVLATLAR TAJRIBASI ASOSIDA O'ZBEKISTON UCHUN RISKKA ASOSLANGAN MODEL	542
Tuxliyev Bozor Karimovich, Dusiyarov Sherzod Xolmuratovich	
O'ZBEKISTONDA AGROFOTOVOLTAIKA: ILMIY-AMALIY RIVOJLANISH, PILOT LOYIHALAR VALIDATSIYASI VA ME'YORIY-HUQUQIY ISTIQBOLLAR	552
Shog'o'chqorov Sanjar Qodir o'g'li	
MINTAQAVIY INFRATUZILMANING IJTIMOIIY TABAQALASHUVGA TA'SIRINI BAHOLASHNING NAZARIY ASOSLARI	563
Babajanova Difuza Abdurasulovna	
SANOAT KORXONALARIDA KLASSTERLASHUV JARAYONLARINI BOSHQARISHDA RAQAMLI PLATFORMALARNING AHAMIYATI	568
Xusanova Malohat Mingnorovna	
ПРИМЕНЕНИЕ АЛГОРИТМИЧЕСКОГО ПОДХОДА В ФИНАНСОВОМ УЧЁТЕ ПРОИЗВОДСТВЕННЫХ ЗАТРАТ НА ПРЕДПРИЯТИЯХ НЕФТЕГАЗОПЕРЕРАБОТКИ.....	574
Икрамова Хилола Ровшан кизи	
SANOAT KORXONALARINI RIVOJLANTIRISH STRATEGIYASINI SHAKLLANTIRISH.....	583
Nurova Farog'at Salohiddin qizi	
KICHIK BIZNES SUBYEKTLARIDA XARAJATLAR SAMARADORLIGINI TA'MINLASHDA AUTSORSING VA AUTSTAFFINGDAN FOYDALANISHNING AFZALLIKLARI	590
Fayzullayev Nurulla Baxromovich	
TIJORAT BANKLARIDA YASHIL DEPOZITLAR VA YASHIL KREDITLAR HAJMINI OSHIRISH YO'LLARI	596
Berdiyev Akram O'ktamovich	
AHOLI BANDLIGINI TA'MINLASHNING NAZARIY ASOSLARI	601
Sherkulova Nodirabegim Baxordin qizi	
DAVLATNING IJTIMOIIY SOHA MUASSASALARI MOLIVAVIY RESURSLARINI BOSHQARISH SAMARADORLIGINI TAKOMILLASHTIRISH	608
Hasanov To'liqin Axmatovich	

RIVOJLANGAN MAMLAKATLARDA INSON RESURSLARINI BOSHQARISH MARKAZLARINING RIVOJLANISH TENDENSIYALARI	616
Urazov Sadulla Shodiyevich	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI TASHQI SAVDOSINING HOZIRGI HOLATI VA RIVOJLANISH YO'NALISHLARI	621
Turayev Abduvoxid Kuldashovich	
O'ZBEKISTONDA RAQAMLI TA'LIM TEXNOLOGIYALARI ORQALI INDIVIDUAL SPORTCHILARNI TAYYORLASH TIZIMI BOSHQARUVI SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'NALISHLARI	625
Junaydullaev Mels Asliddin o'g'li	
ECONOMIC SOLUTIONS OF THE COLLECTOR SYSTEM FOR THE EFFECTIVE USE OF THE UNDERGROUND ENVIRONMENT IN URBAN PLANNING.....	630
Usmonov Quvvat Turdievich, Orazbayeva Nazokat Maksetovna, Usmonova Madina Quvvat qizi	
SUN'IIY INTELLEKT VA MASHINALI O'RGANISH TEXNOLOGIYALARI YORDAMIDA KORXONALAR MOLIVAVIY HOLATINI HUDUDLAR VA TARMOQLAR KESIMIDA TAHLIL QILISH	635
Muxamadjonova Durdona Adashboy qizi	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA DAVLAT BYUDJETI DAROMADLARINI SHAKLLANTIRISHDA SOLIQLARNING ROLI	642
P.SH. Usmonov	
ASINXRON MOTORLARDAGI TASHQI SOCHILMA MAGNIT MAYDONINI O'LCHASH ORQALI DIAGNOSTIKA QILISH.....	646
Pirmatov Nurali, Bekishev Allabergen, Kurbonov Najmiddin, Jalilov Akobir	
ОСОБЕННОСТИ ТРАНСПОРТНЫХ УСЛУГ И ИХ КЛАССИФИКАЦИЯ: РЕГИОНАЛЬНЫЙ АНАЛИЗ САМАРКАНДСКОЙ ОБЛАСТИ	652
Х.Б. Убайдуллаев	
KICHIK BIZNES SUBYEKTLARI INVESTITSIYA FAOLIYATINING RIVOJLANISH TENDENSIYALARI	659
Rapikov Toxirjon Yuldashbayevich	
"QUYUV MEKANIKA ZAVODI" AJDA ASOSIY VOSITALARNING BUXGALTERIYA HISOBINI TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI.....	664
Suyunova Zuxra Bahodir qizi	
RAQAMLI IQTISODIYOTDA MILLIY TO'LOV TIZIMI SAMARADORLIGINI OSHIRISH VA UNI TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI	670
Amonov Alisher Rajab o'g'li	
VALYUTA BOZORI KUTILMALARI VA ISHONCH OMILINING MILLIY VALYUTA BARQARORLIGIDAGI ROLI: KUTISHLAR NAZARIYASI ASOSIDA TAHLIL	675
G'afurov Olimjon G'olib o'g'li	
O'ZBEKISTON BANK AMALIYOTIDA ISLOM MOLIVASI QOIDALARIGA AMAL QILUVCHI BANKLAR FAOLIYATINI RIVOJLANTIRISH.....	679
Sayfullayev Sirojiddin Soli o'g'li	
ИСКОННЫЕ СЛОВА, ЗАИМСТВОВАНИЯ И КАЛЬКИРОВАНИЕ В ГЕНДЕРНОЙ ЛЕКСИКЕ РУССКОГО ЯЗЫКА: ДИАХРОНИЧЕСКИЙ И СИНХРОНИЧЕСКИЙ АСПЕКТЫ	687
Худойкулова Феруза Меликуловна	
TIJORAT BANKLARIDA MOLIVAVIY SAMARADORLIK TUSHUNCHASI VA UNI BAHOLASH MEZONLARI.....	693
Kamolov Sardorbek Davlatjon o'g'li	

JISMONIY SHAXSLARNI SOLIQQA TORTISHDA XALQARO FISKAL RAG'BATLANTIRISH TAJRIBASI VA UNING O'ZBEKISTONDA QO'LLANILISHI: IJTIMOIIY-EKOLOGIK YONDASHUV	700
Saidrasulov Ibrohim Ixtiyor o'g'li	
XO'JALIK YURITUVCHI SUBYEKTLARDA ICHKI AUDITNI TRANSFORMATSIYA QILISHNING USTUVOR YO'NALISHLARI	705
Maxmudova Sharifa Elmurodovna	
DEVELOPMENT OF E-LEARNING AND EDUCATIONAL PLATFORMS IN UZBEKISTAN	713
Akhrorova Munavvar, Elshodbek Musayev, Fazilat Kamalova, Rahmatjon Erkaboyev, Sabrina Ziyakulova	
AXBOROT-KOMMUNIKATSIYA TEXNOLOGIYALARI SOHASIDA MAJBURIYATLARNING IQTISODIY MOHIYATI, TASNIFI VA O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI.....	721
Amirov Askar Aktamovich	
SUG'URTA FAOLIYATINI RIVOJLANTIRISHNING HUDUDIIY JIHA TLARI	725
Mamadjanov Shuhrat Jalolidinovich	
BUDJETLARARO MUNOSABATLAR ORQALI HUDUDLAR O'RTASIDAGI MOLIIYAVII NOMUTANOSIBLIKNI BARTARAF ETISHNING NAZARIY JIHA TLARI	730
Alimqulov Hikmatulla Baxrom o'g'li	
SURXONDARYO VILOYATI SHEROBOD TUMANI TUPROQLARINING XOSSALARI VA ULARNING SIFAT KO'RSATKICHLARI	735
Botirov Behzod Bahodir o'g'li	
DAVLAT MOLIIYASINI BOSHQARISHDA RAQAMLI MONITORING TIZIMLARINING FISKAL SAMARADORLIKKA TA'SIRI	740
Berdibekov Adhamjon Ilhomjon o'g'li	
O'ZBEKISTONDA DAVLAT BUDJETI XARAJATLARINING O'ZGARISH TENDENSIYALARI	745
Ashirov Jasur Dilshod o'g'li	
BANK XIZMATLARI SAMARADORLIGI VA ULARNI BAHOLASH	750
Avazbek Jo'rayev	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA ELEKTRON TIJORATNING RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI VA TRANSFORMATSION OMILLARI	757
Aripov Ulug'bek Bahodirovich	
MEHNAT HAQI FONDINING SHAKLLANISHIGA TA'SIR ETUVCHI OMILLARNI EKONOMETRIK MODELLASHTIRISH VA PROGNOZLASH.....	763
Nomozov Ilhomjon Ziyodullo o'g'li	
NOMODDIY AKTIVLAR YARATISHGA QARATILGAN TADQIQOT XARAJATLARI SAMARADORLIGINI BAHOLASHNING USLUBIIY JIHA TLARI	766
Ishanqulov Izzatilla Nurillayevich,	
QURILISH KORXONALARIDA MOLIIYAVII RESURLARNI BOSHQARISHNING ZAMONAVII USULLARI.....	770
Toshimov Azizbek Hakimovich,	
AKSIYADORLIK JAMIYATLARI TOMONIDAN INVESTITSIIYA LOYIHALARINI REJALASHTIRISH.....	773
Qurbonov Nuriddin Ro'ziqulovich	
PAXTA XOM ASHYOSINI CHUQUR QAYTA ISHLASH ORQALI QO'SHIMCHA QIYMAT YARATISH.....	780
Abdullayev Hamidulla Abdug'ani o'g'li, Sayitbayev Shermirza Datkamirzayevich	
O'ZBEKISTONDA INVESTITSIIYA MUHITINI YAXSHILASHNING USTUVOR YO'NALISHLARI	785
Xushvoqov Azizbek Sirojiddinovich	

O'ZBEKISTON IQTISODIYOTIGA TO'G'RIDAN-TO'G'RI XORIJIY INVESTITSİYALARNI JALB ETISHNING USTUVOR YO'NALISHLARI.....	792
Mamatkulova Nadira Makkamovna	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA INSON KAPITALIGA INVESTITSİYALAR: O'ZBEKISTON TAJRIBASI	800
Zaripov Xurshid Zakir o'g'li, Masharipova Xosiyat Matrasulovna, Yakubova Yulduz Raimovna	
QUYOSH PANELLARIDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGI VA ULARNING ENERGETIKA TIZIMINI RIVOJLANTIRISHDAGI AHAMIYATI	806
Ergash Bobobekov	
O'ZBEKISTONDA "YASHIL" SANOAT ZONALARINI RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI.....	813
Abduraxmonov Valijon G'ofurovich, Yusupova Dilnigor A'zamjon qizi	
MINTAQA SANOAT KORXONALARIDA IQTISODIY O'SISHGA TA'SIR ETUVCHI OMILLAR TAHLILI	817
Astanayev Kulmaxammat Sanayevich	
TIKUVCHILIKDA AVTOMATLASHTIRISH JARAYONLARINI TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI	823
Ergasheva Rashida Abdug'aniyevna	
SME INTERNATIONALIZATION IN EMERGING ECONOMIES: DIGITALIZATION, ADAPTIVE CAPABILITIES, AND IMPLICATIONS FOR FEMALE ENTREPRENEURSHIP	827
Abduxafizova Madinabonu Mirabbos qizi	
QAYTA ISHLASH SANOATI IQTISODIY SALOHİYATINI STATISTIK O'RGANISH YO'NALISHLARINI DASTLABKI KO'RIB CHIQISH OMILLARINI TAHLIL ETISH	832
Rahimov Abdihakim Muxammadiyevich	
HUDUDIIY IQTISODIY SALOHİYATNI BAHOLASH ORQALI ELEKTRON TIJORAT TIZIMINI INNOVATSION TAKOMILLASHTIRISH.....	836
Ravshanova Muhayyo Maxmanazarovna	
IQTISODIYOT TARMOQLARINI RIVOJLANTIRISHDA FISKAL INSTRUMENTLAR SAMARADORLIGINI BAHOLASHNING AMALIY JIHATLARI	840
Mardonov Kamoliddin Karamiddinovich	

IQTISODIYOT TARMOQLARINI RIVOJLANTIRISHDA FISKAL INSTRUMENTLAR SAMARADORLIGINI BAHOLASHNING AMALIY JIHATLARI

Mardonov Kamoliddin Karamiddinovich

Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti mustaqil tadqiqotchisi

Annotatsiya. Maqolada iqtisodiyot tarmoqlarini rivojlantirishda fiskal instrumentlardan foydalanish amaliyoti va ularning samaradorligini baholash masalalari ilmiy-amaliy jihatdan tadqiq etilgan. Tadqiqotda soliq imtiyozlari, subsidiyalar, davlat jamg'armalari, imtiyozli kreditlar, budjet transfertlari hamda maqsadli xarajatlarning sanoat, axborot texnologiyalari, agrosanoat va qurilish tarmoqlariga ta'siri tizimli tahlil qilindi. Fiskal qo'llab-quvvatlash choralari qisqa muddatda ayrim budjet xarajatlarini oshirishi mumkin bo'lsa-da, uzoq muddatda ishlab chiqarish hajmi, eksport salohiyati, bandlik, investitsion faollik va soliq bazasining kengayishi orqali qaytma iqtisodiy samara berishi asoslandi. Maqolada fiskal instrumentlar samaradorligini baholashda KPI, elektron monitoring, natijaga asoslangan moliyalashtirish va tarmoqlar kesimidagi risk-tahlil yondashuvlaridan foydalanish zarurligi ilmiy jihatdan yoritildi.

Kalit so'zlar: fiskal instrumentlar; iqtisodiyot tarmoqlari; soliq imtiyozlari; subsidiyalar; davlat budjeti; investitsiya; IT xizmatlari; sanoat; agrosanoat; qurilish; KPI; natijaga asoslangan moliyalashtirish; budjet barqarorligi.

Аннотация. В статье исследованы практические аспекты применения фискальных инструментов в развитии отраслей экономики и вопросы оценки их эффективности. В рамках исследования проведён системный анализ влияния налоговых льгот, субсидий, государственных фондов, льготного кредитования, бюджетных трансфертов и целевых расходов на развитие промышленности, информационных технологий, агропромышленного комплекса и строительной отрасли. Обосновано, что меры фискальной поддержки, несмотря на возможное увеличение отдельных бюджетных расходов в краткосрочной перспективе, в долгосрочном периоде обеспечивают положительный экономический эффект за счёт роста объёмов производства, экспортного потенциала, занятости, инвестиционной активности и расширения налоговой базы. В статье также раскрыта необходимость использования KPI, электронного мониторинга, результативного финансирования и риск-анализа по отраслям при оценке эффективности фискальных инструментов.

Ключевые слова: фискальные инструменты; отрасли экономики; налоговые льготы; субсидии; государственный бюджет; инвестиции; IT-услуги; промышленность; агропромышленный комплекс; строительство; KPI; финансирование, ориентированное на результат; бюджетная устойчивость.

Abstract. This article examines the practical application of fiscal instruments in the development of economic sectors and explores approaches to evaluating their effectiveness. The study provides a systematic analysis of the impact of tax incentives, subsidies, government funds, preferential lending, budget transfers, and targeted expenditures on the industrial, information technology, agro-industrial, and construction sectors. It is substantiated that fiscal support measures, although capable of increasing certain budget expenditures in the short term, generate positive economic returns in the long run through the expansion of production volumes, export potential, employment, investment activity, and the tax base. The article also highlights the importance of applying KPI-based assessment, electronic monitoring, results-based financing, and sector-specific risk analysis in evaluating the effectiveness of fiscal instruments.

Keywords: fiscal instruments; economic sectors; tax incentives; subsidies; state budget; investment; IT services; industry; agro-industrial sector; construction; KPI; results-based financing; fiscal sustainability.

KIRISH

Milliy iqtisodiyot tarmoqlarini barqaror rivojlantirish hozirgi bosqichda davlatning soliq-budjet siyosati, investitsiya muhiti va institutsional boshqaruv sifati bilan bevosita bog'liq. Sanoat, qishloq xo'jaligi, xizmat ko'rsatish, qurilish va yuqori texnologiyali sohalarida ishlab chiqarish hajmini oshirish, eksport salohiyatini kengaytirish hamda yangi ish o'rinlari yaratishda fiskal instrumentlar muhim vosita sifatida namoyon bo'ladi. Bunday instrumentlar davlat budjeti xarajatlari, soliq imtiyozlari, subsidiyalar, budjet transfertlari, imtiyozli kreditlar, davlat kafolatlari va maxsus jamg'armalar orqali iqtisodiy faollikni rag'batlantirishga xizmat qiladi.

Mavzuning dolzarbligi shundaki, iqtisodiyot tarmoqlariga ajratilayotgan fiskal resurslar hajmi ortib

borayotgan sharoitda ularning real iqtisodiy qaytimini baholash, imtiyoz va subsidiyalarni aniq natijalar bilan bog'lash, budget xarajatlarning samaradorligini oshirish muhim ilmiy-amaliy vazifaga aylanmoqda. Fiskal qo'llab-quvvatlash faqat mablag' ajratish yoki soliq yukini kamaytirish bilan cheklanib qolmasligi lozim; u ishlab chiqarish samaradorligi, eksport, investitsiyalar, bandlik va soliq bazasining kengayishi kabi natijaviy ko'rsatkichlar bilan o'lanishi zarur.

Mazkur maqolaning maqsadi iqtisodiyot tarmoqlarini rivojlantirishda qo'llanilayotgan fiskal instrumentlarning amaliy samaradorligini tahlil qilish, ularning budget barqarorligi va tarmoq rivojlanishiga ta'sirini ilmiy asoslash hamda natijaga yo'naltirilgan baholash mexanizmlarini taklif etishdan iborat. Tadqiqotda IT xizmatlari, sanoat ishlab chiqarishi, agrosanoat, qurilish va davlat budjeti ko'rsatkichlari o'zaro bog'liq holda o'rganiladi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Fiskal siyosatning iqtisodiy o'sish va tarmoqlar rivojiga ta'siri iqtisodiy nazariyada turli maktablar doirasida tadqiq etilgan. J.M. Keynes davlat xarajatlari yalpi talabni rag'batlantirish orqali ishlab chiqarish va bandlikka ta'sir ko'rsatishini asoslagan. R. Musgrave davlat moliyasining taqsimlash, barqarorlashtirish va resurslarni joylashtirish funksiyalarini ajratib ko'rsatib, budget xarajatlari va soliq mexanizmlarini iqtisodiy siyosatning muhim vositasi sifatida baholagan. J. Stiglitz davlatning bozor nomukammalliklarini yumshatishdagi rolini yoritib, ijtimoiy xarajatlari va soliq siyosatining barqarorlikka ta'sirini ta'kidlagan.

Zamonaviy ilmiy yondashuvlarda fiskal instrumentlar faqat makroiqtisodiy talabni boshqarish vositasi sifatida emas, balki tarmoqlar tarkibini modernizatsiya qilish, innovatsion faoliyatni rag'batlantirish, hududiy tafovutlarni kamaytirish va xususiy investitsiyalarni faollashtirish mexanizmi sifatida talqin etiladi. Xususan, D. Rodrik sanoat siyosati va davlat qo'llab-quvvatlash choralari maqsadli, vaqtinchalik va natijadorlik mezonlariga bog'langan bo'lishi kerakligini ta'kidlaydi. H.J. Chang esa rivojlanayotgan mamlakatlarda davlatning selektiv fiskal rag'batlantirish choralari ishlab chiqarish bazasini kengaytirish omili sifatida baholaydi.

Mahalliy tadqiqotlarda soliq imtiyozlari, davlat budjeti xarajatlari, subsidiyalari, kichik biznesni qo'llab-quvvatlash, investitsion faollik va soliq ma'murchiligini raqamlashtirish masalalari keng o'rganilgan. Biroq fiskal instrumentlarning tarmoqlar kesimidagi real natijadorligini kompleks baholash, budget mablag'larining iqtisodiy qaytimini KPI asosida aniqlash hamda subsidiyalarni elektron monitoring tizimlari bilan bog'lash masalalari yanada chuqur ilmiy tadqiqotni talab etadi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Tadqiqotda tizimli yondashuv, qiyosiy tahlil, dinamik qatorlar tahlili, iqtisodiy-statistik umumlashtirish, omillararo bog'liqlikni baholash va ilmiy abstraksiyalash usullaridan foydalanildi. Fiskal instrumentlarning samaradorligi budget daromadlari, budget xarajatlari, asosiy kapitalga investitsiyalar, tarmoqlar ishlab chiqarish hajmi, eksport salohiyati va bandlikka ta'siri orqali baholandi.

Metodologik jihatdan fiskal qo'llab-quvvatlash choralari uch bosqichda tahlil qilindi: birinchidan, fiskal instrumentlarning tarmoq rivojlanishiga bevosita ta'siri; ikkinchidan, ularning davlat budjeti barqarorligiga qisqa va uzoq muddatli ta'siri; uchinchidan, natijaga asoslangan boshqaruv mexanizmlari orqali budget xarajatlari samaradorligini oshirish imkoniyatlari. Bu yondashuv soliq imtiyozlari va subsidiyalarni faqat xarajat yoki imtiyoz sifatida emas, balki iqtisodiy qaytinga ega investitsion vosita sifatida baholash imkonini beradi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Iqtisodiyot tarmoqlarini rivojlantirishda fiskal instrumentlar turli yo'nalishlarda namoyon bo'ladi. IT xizmatlari va raqamli iqtisodiyotda soliq imtiyozlari, rezidentlik rejimi va eksportga yo'naltirilgan rag'batlar asosiy o'rin tutsa, sanoatda mehnatga oid fiskal yukni kamaytirish, agrosanoatda qayta ishlash va qadoqlash infratuzilmasini qo'llab-quvvatlash, qurilishda esa kredit foizlarini qisman kompensatsiya qilish muhim ahamiyat kasb etadi. Ushbu choralarning umumiy mohiyati ishlab chiqarish xarajatlari kamaytirish, investitsiyalarni faollashtirish va yuqori qo'shilgan qiymat yaratishdan iborat.

Raqamli xizmatlar sohasidagi ko'rsatkichlar fiskal rag'batlantirishning yuqori texnologiyali tarmoqlar rivojiga ijobiy ta'sir ko'rsatishini tasdiqlaydi. 2021–2025-yillarda ko'rsatilgan bozor xizmatlari hajmi 230 781,0 mlrd so'mdan 818 485,0 mlrd so'mga oshgan. Aloqa va axborotlashtirish xizmatlari 11 267,2 mlrd so'mdan 61 505,0 mlrd so'mga yetgan. Bunday o'sish soliq imtiyozlari, IT Park rezidentlari uchun yaratilgan institutsional sharoitlar, eksportga yo'naltirilgan rag'batlar va raqamli infratuzilmaning kengayishi bilan bog'liq (1-jadval).

1-jadval

IT xizmatlari va raqamli sektor rivojlanishida fiskal rag'batlarning natijaviy ko'rsatkichlari¹

Yil	Bozor xizmatlari, mlrd. so'm	Aloqa va axborotlashtirish xizmatlari, mlrd. so'm	IT xizmatlar eksporti, mln AQSh doll.
2021	230 781,0	11 267,2	46,0
2022	295 995,0	15 405,4	140,0
2023	515 854,6	22 216,1	344,0
2024	657 399,2	56 174,2	1 000,0
2025	818 485,0	61 505,0	77,0

IT sohasini qo'llab-quvvatlashda qisqa muddatli budjet yuki va uzoq muddatli iqtisodiy qaytim o'rtasidagi nisbat muhim hisoblanadi. Soliq imtiyozlari dastlab ayrim tushumlarni kechiktirishi mumkin, ammo yuqori qo'shilgan qiymatli xizmatlar eksporti, yangi ish o'rinlari, jismoniy shaxslar daromad solig'i bazasining kengayishi va ichki iste'mol hajmining ortishi orqali davlat budjetiga qaytma ta'sir shakllanadi. Shu sababli IT sektoriga beriladigan imtiyozlar eksport ulushi, rezidentlarning hududiy faolligi, yangi ish o'rinlari va xizmatlar eksporti kabi KPI ko'rsatkichlari bilan bog'lanishi maqsadga muvofiq.

Sanoat tarmoqlarida fiskal instrumentlarning samaradorligi asosan ishlab chiqarish xarajatlari, mahsulot tannarxi va korxonalar raqobatbardoshligi orqali namoyon bo'ladi. Mehnat sig'imi yuqori bo'lgan sanoat korxonalarida ish beruvchi zimmasidagi fiskal yukning pasaytirilishi ish haqi fondiga tushadigan bosimni yumshatadi, mahsulot tannarxini kamaytiradi va korxonalarda aylanma mablag'larning saqlanishiga yordam beradi. Biroq bunday imtiyozlar umumiy tarzda emas, balki yangi ish o'rinlari yaratish, mahsulot hajmi, eksport shartnomalari va rasmiy bandlik ko'rsatkichlari bilan bog'langan holda qo'llanishi lozim.

Agrosanoat majmuasida fiskal qo'llab-quvvatlashning asosiy yo'nalishi xomashyoni chuqur qayta ishlash, sovitish, saqlash, saralash va zamonaviy qadoqlash infratuzilmasini kengaytirishdan iborat. Bu tarmoqda subsidiyalar mahsulot yo'qotishlarini kamaytirish, eksportga tayyor mahsulotlar ulushini oshirish va qishloq hududlarida bandlikni kengaytirish bilan bevosita bog'lanishi zarur. Aks holda davlat mablag'lari ishlab chiqarish zanjirining faqat ayrim bosqichlarida sarflanib, yakuniy qo'shilgan qiymat yetarli darajada shakllanmasligi mumkin (2-jadval).

2-jadval

Tarmoqlar kesimida fiskal instrumentlar va ularning iqtisodiy natijalari²

Tarmoq	Qo'llaniladigan fiskal instrument	Baholash mezon	Kutilayotgan iqtisodiy natija
IT xizmatlari	Soliq imtiyozlari, IT Park rezidentligi, eksport rag'batlari	Eksport hajmi, yangi rezidentlar, yuqori qo'shilgan qiymat	Raqamli xizmatlar eksporti va soliq bazasi kengayadi
Sanoat	Mehnat yukini pasaytirish, maqsadli soliq yengilligi	Tannarx, rasmiy bandlik, ishlab chiqarish hajmi	Raqobatbardoshlik va mahsulot hajmi oshadi
Agrosanoat	Subsidiyalar, sovitish va qadoqlash infratuzilmasi	Saqlash quvvati, qayta ishlash ulushi, eksport	Mahsulot yo'qotishi kamayadi, eksportbop mahsulot ortadi
Qurilish	Foiz xarajatlarini kompensatsiya qilish, investitsion qo'llab-quvvatlash	Investitsiya hajmi, qurilish ishlari, mahalliy lashtirish	Loyihalar tezlashadi, qurilish materiallari ishlab chiqarish kengayadi

Qurilish tarmog'ida fiskal qo'llab-quvvatlash investitsion jarayonlar bilan bevosita bog'liq. Asosiy kapitalga investitsiyalar o'sishi qurilish ishlari hajmini kengaytiradi, qurilish materiallari ishlab chiqaruvchilari uchun kredit foizlarini qisman kompensatsiya qilish esa yangi quvvatlarni ishga tushirish va modernizatsiya jarayonlarini tezlashtiradi. Bunda budjet mablag'lari aniq loyiha natijasi, ishlab chiqarish quvvati, mahalliy lashtirish darajasi va soliq tushumlari bilan bog'langan holda ajratilishi zarur.

1 Manba: muallif tomonidan statistik va tahliliy materiallar asosida tuzilgan.

2 Manba: muallif tomonidan tahlil natijalari asosida ishlab chiqilgan.

Davlat budjeti daromadlari, xarajatlari va asosiy kapitalga investitsiyalar dinamikasi fiskal instrumentlardan foydalanish ko'lamini ortib borayotganini ko'rsatadi. 2021-yilda budjet daromadlari 164,8 trln so'm, xarajatlari 188,6 trln so'm va investitsiyalar 236,6 trln so'mni tashkil etgan bo'lsa, 2025-yilga kelib mazkur ko'rsatkichlar mos ravishda 308,5 trln so'm, 431,0 trln so'm va 591,1 trln so'mga yetishi kutilmoqda. Bu jarayon davlat moliyaviy resurslarining iqtisodiyot tarmoqlariga faol yo'naltirilayotganini, shu bilan birga xarajatlari samaradorligini baholash talabining kuchayayotganini anglatadi.

Fiskal instrumentlar samaradorligini baholashda eng muhim masala ularning natijadorlik mezonlarini aniq belgilashdir. Soliq imtiyozlari ko'pincha ishlab chiqarish hajmi yoki eksport natijalari bilan yetarli darajada bog'lanmagan, ular budjet uchun samarasiz xarajatga aylanishi mumkin. Subsidiyalar esa manzillilik darajasi past bo'lgan hollarda real sektor samaradorligini oshirish o'rniga joriy xarajatlarni qoplash vositasiga aylanib qoladi. Shu sababli har bir fiskal instrument bo'yicha natija ko'rsatkichi, monitoring mexanizmi va budjet qaytimi oldindan belgilanishi zarur.

Tahlil natijalari fiskal instrumentlarni samarali boshqarish uchun uchta asosiy shartni ko'rsatadi. Birinchidan, instrumentlar tarmoqning real muammosiga mos bo'lishi kerak: IT sohasida eksport va kadrlar, sanoatda tannarx va mehnat yuki, agrosanoatda saqlash-qayta ishlash infratuzilmasi, qurilishda kredit xarajatlari. Ikkinchidan, har bir instrument vaqtinchalik, maqsadli va natijaga bog'langan bo'lishi zarur. Uchinchidan, imtiyoz, subsidiya yoki budjet transfertining samaradorligi elektron platformalar orqali muntazam monitoring qilinishi lozim (3-jadval).

3-jadval

Soliq imtiyozlari, subsidiyalar va budjet xarajatlari samaradorligini baholash modeli³

Fiskal instrument	Amaldagi muammo	Taklif etilayotgan baholash mexanizmi	Kutilayotgan samara
Soliq imtiyozlari	Natijadorlik yetarlicha baholanmaydi	KPI asosida baholash va elektron monitoring	Samarasiz imtiyozlar qisqaradi, soliq bazasi kengayadi
Subsidiyalar	Manzillilik darajasi ayrim holatda past	Subsidiyani tarmoq natijalari bilan bog'lash	Davlat mablag'larining iqtisodiy qaytimi oshadi
Davlat jamg'armalari	Hisobdorlik va shaffoflik cheklangan	Raqamli platforma orqali nazorat	Manzilli moliyalashtirish kuchayadi
Imtiyozli kreditlar	Mablag' samaradorligi past baholanadi	Natijaga bog'langan moliyalashtirish	Yangi ish o'rinlari va eksport oshadi
Budjet transfertlari	Hududiy samaradorlik turlicha	Hududiy KPI tizimini joriy qilish	Hududlararo iqtisodiy mutanosiblik yaxshilanadi

Natijaga asoslangan fiskal boshqaruv modelining amaliy afzalligi shundaki, u davlat resurslarini passiv qo'llab-quvvatlashdan faol iqtisodiy rivojlantirish vositasiga aylantiradi. Masalan, soliq imtiyozi faqat mahsulot hajmi, eksport yoki yangi ish o'rinlari bilan bog'langanda korxona imtiyozdan foydalanish evaziga aniq iqtisodiy majburiyatni bajaradi. Xuddi shuningdek, subsidiya sovitish quvvati, mahsulot yo'qotishining kamayishi yoki qayta ishlash ulushi kabi ko'rsatkichlar bilan bog'langanda uning budjet qaytimini o'lchash imkoniyati paydo bo'ladi.

Fiskal instrumentlarning samaradorligi ularning o'zaro uyg'un qo'llanishi bilan ham belgilanadi. Soliq imtiyozi investitsion kredit bilan, subsidiya infratuzilma loyihasi bilan, davlat jamg'armasi esa elektron monitoring tizimi bilan bog'langanda kompleks iqtisodiy natija yuzaga keladi. Aksincha, ushbu instrumentlar alohida-alohida va baholash mezonlarisiz qo'llansa, budjet xarajatlari ortishi, soliq bazasi torayishi va resurslardan foydalanish samaradorligi pasayishi mumkin.

Shu nuqtayi nazardan, fiskal instrumentlarni baholashda faqat ajratilgan mablag' hajmi emas, balki ushbu mablag' hisobiga yaratilgan iqtisodiy natija asosiy mezon bo'lishi kerak. Bunday natijalar qatoriga ishlab chiqarish hajmining oshishi, eksport tushumlari, qo'shilgan qiymat ulushi, rasmiy bandlik, soliq tushumlarining ko'payishi, import o'rnini bosuvchi mahsulotlar hajmi va hududiy investitsion faollik kiradi.

Fiskal instrumentlar samaradorligini oshirish uchun ularni tarmoqlar kesimida yagona metodologiya asosida baholash muhimdir. Bunda har bir imtiyoz, subsidiya yoki budjet xarajati moliyaviy resurs sifatida emas, balki ma'lum iqtisodiy natijani shakllantiruvchi boshqaruv vositasi sifatida ko'rilishi zarur. Masalan, IT sohasi uchun fiskal rag'batlar eksport tushumlari, yangi rezidentlar, yuqori qo'shilgan qiymatli xizmatlar va malakali ish o'rinlari bilan baholansa, sanoat tarmoqlari uchun mahsulot tannarxi, ishlab chiqarish hajmi, rasmiy bandlik va eksport shartnomalari asosiy mezon bo'lishi kerak.

Agrosanoat tarmog'ida natijadorlikni baholashda mahsulotni saqlash quvvati, qayta ishlash darajasi, sovitish infratuzilmasi, qadoqlash sifati va eksportga tayyor mahsulot ulushi asosiy ko'rsatkich sifatida qabul

3 Manba: muallif tomonidan baholash modeli asosida ishlab chiqilgan.

qilinadi. Chunki mazkur tarmoqda qo'llaniladigan subsidiyalar faqat xarajatni qoplash emas, balki xomashyoni tayyor mahsulotga aylantirish, mavsumiy yo'qotishlarni kamaytirish va qishloq hududlarida qo'shimcha daromad manbalarini yaratish vazifasini bajarishi lozim.

Qurilish va qurilish materiallari sanoatida kredit foizlarini kompensatsiya qilish, davlat kafolatlari va investitsion rag'batlar loyiha quvvati, yangi ishlab chiqarish liniyalari, mahalliy xomashyo ulushi va ichki bozorni ta'minlash darajasi bilan bog'lanishi kerak. Agar kompensatsiya mexanizmi faqat kredit yukini kamaytirishga xizmat qilsa, uning iqtisodiy qaytimi cheklangan bo'ladi. Aksincha, u yangi quvvat, yangi ish o'rni va soliq tushumi bilan bog'lansa, budjet mablag'lari real sektor rivojiga xizmat qiladi.

Davlat budjeti daromadlari va xarajatlari o'rtasidagi tafovutning ortib borishi fiskal instrumentlarni baholashda ehtiyotkor yondashuvni talab qiladi. Budjet xarajatlarning ko'payishi o'z-o'zidan ijobiy natija bermaydi; u tarmoqlar bo'yicha qo'shimcha mahsulot, xizmat, eksport yoki soliq bazasi yaratgandagina samarali hisoblanadi. Shu sababli har bir fiskal instrumentning "xarajat – natija – qaytim" zanjiri shakllantirilishi lozim.

Mazkur yondashuvda elektron monitoring alohida ahamiyatga ega. Soliq organlari, moliya organlari, statistika tizimi, tijorat banklari va tarmoqlar bo'yicha mas'ul tashkilotlar ma'lumotlari integratsiya qilinganda har bir qo'llab-quvvatlash chorasi bo'yicha real natijani kuzatish imkoniyati paydo bo'ladi. Bunday tizim imtiyozdan foydalangan subyektning investitsiya majburiyati, ishlab chiqarish hajmi, soliq to'lovlari, eksport shartnomalari va bandlik ko'rsatkichlarini solishtirish imkonini beradi.

Natijaga asoslangan fiskal boshqaruvning yana bir ustunligi shundaki, u samarasiz imtiyozlarni bosqichma-bosqich qisqartirish va yuqori iqtisodiy qaytim berayotgan tarmoqlarni ustuvor qo'llab-quvvatlash imkonini yaratadi. Bu budjet intizomini kuchaytiradi, davlat mablag'laridan foydalanish shaffofligini oshiradi va iqtisodiyot tarmoqlarida raqobat muhitini sog'lomlashtiradi.

Tarmoqlar kesimida fiskal instrumentlarni baholashda sifat ko'rsatkichlari ham e'tibordan chetda qolmasligi kerak. Masalan, faqat mahsulot hajmi emas, balki mahsulotning texnologik darajasi, eksport geografiyasi, energiya samaradorligi, xomashyoni chuqur qayta ishlash darajasi va innovatsion komponenti ham hisobga olinishi zarur. Chunki zamonaviy iqtisodiy sharoitda fiskal qo'llab-quvvatlashning asosiy maqsadi miqdoriy o'sish bilangina cheklanmay, tarmoqlar raqobatbardoshligini sifat jihatdan oshirishdan iborat.

Fiskal instrumentlarning amaliy samaradorligini baholashda tarmoq strategiyasi, budjet imkoniyatlari va xususiy sektor manfaatlari o'rtasida muvozanat bo'lishi lozim. Davlat tomonidan beriladigan har qanday imtiyoz yoki subsidiya tadbirkorlik subyektini passiv qo'llab-quvvatlash emas, balki uni investitsiya kiritish, ishlab chiqarishni kengaytirish, eksportga chiqish va soliq intizomini kuchaytirishga undovchi mexanizm sifatida ishlashi kerak.

Fiskal instrumentlarni baholashning yakuniy bosqichi tahliliy xulosa va qayta taqsimlash qarorlaridan iborat bo'lishi kerak. Ya'ni natijasi past bo'lgan imtiyoz yoki subsidiya avtomatik tarzda uzaytirilmasligi, yuqori samaradorlik ko'rsatgan instrumentlar esa tarmoq strategiyasiga mos holda kengaytirilishi lozim. Bu yondashuv davlatning iqtisodiy siyosatini maqsadli, shaffof va hisobdor qilish bilan birga, tadbirkorlik subyektlarini ham aniq natijaga intilishga undaydi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

O'tkazilgan tahlil fiskal instrumentlar iqtisodiyot tarmoqlarini rivojlantirishda muhim amaliy mexanizm ekanligini ko'rsatadi. IT xizmatlari, sanoat, agrosanoat va qurilish tarmoqlarida soliq imtiyozlari, subsidiyalar, imtiyozli kreditlar va budjet xarajatlari tarmoq xususiyatlariga mos ravishda qo'llanganda ishlab chiqarish hajmi, eksport salohiyati, investitsion faollik va bandlikni oshirish imkonini beradi. Biroq bunday qo'llab-quvvatlash choralari natijadorlik mezonlarisiz amalga oshirilsa, budjetga ortiqcha yuk tushishi va samaradorlikning pasayishi xavfi yuzaga keladi.

Fiskal instrumentlar samaradorligini oshirish uchun birinchidan, soliq imtiyozlarini eksport, yangi ish o'rinlari, yuqori qo'shilgan qiymat va investitsiya hajmi kabi KPI ko'rsatkichlari bilan bog'lash; ikkinchidan, subsidiyalarni aniq tarmoq natijalari va mahsulot yo'qotishini kamaytirish mezonlari asosida ajratish; uchinchidan, davlat jamg'armalari va budjet transfertlarini raqamli monitoring platformalari orqali nazorat qilish; to'rtinchidan, imtiyozli kreditlarni loyiha natijadorligi, qayta ishlash quvvati va soliq tushumlari bilan bog'lash zarur.

Umuman, iqtisodiyot tarmoqlarini rivojlantirishda fiskal instrumentlardan samarali foydalanish davlatning moliyaviy imkoniyatlarini ishlab chiqarish, eksport, investitsiya va bandlik kabi real iqtisodiy natijalar bilan bog'lashni talab etadi. Natijaga asoslangan fiskal boshqaruv modeli budjet xarajatlarning shaffofligini oshiradi, samarasiz imtiyozlarni qisqartiradi, soliq bazasini kengaytiradi va iqtisodiyot tarmoqlarining uzoq muddatli raqobatbardoshligini mustahkamlaydi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. Keynes J.M. *The General Theory of Employment, Interest and Money*. – London: Macmillan, 1936.
2. Musgrave R.A. *The Theory of Public Finance*. – New York: McGraw-Hill, 1959.
3. Stiglitz J.E. *Economics of the Public Sector*. – New York: W.W. Norton, 1986.
4. Rodrik D. *Industrial Policy for the Twenty-First Century*. – Harvard University Press, 2004.
5. Chang H.J. *Kicking Away the Ladder: Development Strategy in Historical Perspective*. – London: Anthem Press, 2002.
6. O'zbekiston Respublikasining 2019-yil 30-dekabrdagi "O'zbekiston Respublikasining Soliq kodeksini tasdiqlash to'g'risida"gi O'RQ–599-son Qonuni. <https://lex.uz/docs/-4674011>
7. O'zbekiston Respublikasining 2013-yil 26-dekabrdagi "O'zbekiston Respublikasining Budjet kodeksini tasdiqlash to'g'risida"gi O'RQ–360-son Qonuni. <https://lex.uz/ru/docs/-2302187>
8. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 28-yanvardagi "2022–2026-yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to'g'risida"gi PF–60-son Farmoni. <https://lex.uz/ru/docs/-5841063>

muhandislik **& iqtisodiyot**

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir Alibekov

Sahifalovchi va dizayner: Abdurahmon Qurbonov

2026. № 4

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali 26.06.2023-yildan
O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi
Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan
№S-5669245 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: №095310.

**Manzilimiz: Toshkent shahri Yunusobod
tumani 15-mavze 19-uy**

+998 93 718 40 07

<https://muhandislik-iqtisodiyot.uz/index.php/journal>

t.me/yait_2100